

УДК 372.8:811.1

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/59-1-47>

Юрій ДЕЯК,

orcid.org/0000-0002-9521-0670

старший викладач кафедри іноземних мов

Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана

(Київ, Україна) YuriiDeyak@i.ua

Михайло ДЕЯК,

orcid.org/0000-0001-8654-0080

старший викладач кафедри іноземних мов

Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана

(Київ, Україна) DeyakMykh@i.ua

ОСНОВНІ НЕДОЛІКИ ТА ПЕРЕВАГИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ПРОФЕСІЙНО СПРЯМОВАНОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ

У статті розглядаються основні недоліки та переваги дистанційного навчання професійно спрямованої англійської мови майбутніх менеджерів, методичний, дидактичний та психологічний аспекти. Авторами, на підставі проведеного аналізу світового педагогічного досвіду, та згідно власного досвіду дистанційної роботи, визначено вимушеність запровадження дистанційного навчання у ЗВО України, внаслідок епідемії COVID-19 та російської агресії на території України. Водночас, показано, що українські науковці повністю підтримують перехід на дистанційне навчання у вищих навчальних закладах, вважаючи таке навчання сучасною формою організації навчального процесу. В статті наголошено на комунікативності курсу «Англійська мова за професійним спрямуванням», що викладається майбутнім менеджерам, та необхідності постійної взаємодії студентів з викладачем протягом вивчення курсу, що може бути організовано при дистанційному навчанні. Визначено три основні напрямки організації вивчення англійської мови менеджерами: надання студентам матеріалів для вивчення на онлайн-платформі, організація онлайн-занять, та проведення онлайн контрольних на платформі. У статті показані основні переваги дистанційного навчання англійської мови менеджерами: ширші технічні можливості, відсутність необхідності використання комп'ютерного класу, можливість консультувати студентів у будь-який час. Також, авторами визначені основні недоліки дистанційного навчання: упереджене ставлення студентів до такого навчання, ігнорування онлайн занять студентами, складнощі при імітації всіх форм та методів офлайн навчання при дистанційному навчанні, як-то робота в малих групах, а також технічні проблеми якості зв'язку та наявності інтернет. Авторами запропоновано проводити опитування та роз'яснювальні бесіди зі студентською молоддю, з метою корекції ставлення до дистанційного навчання.

Ключові слова: дистанційне навчання, онлайн, професійна англійська, студенти менеджерів.

Iurii DEYAK,

orcid.org/0000-0002-9521-0670

Senior Lecturer at the Department of Foreign Languages

Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman

(Kyiv, Ukraine) YuriiDeyak@i.ua

Mykhaylo DEYAK,

orcid.org/0000-0001-8654-0080

Senior Lecturer at the Department of Foreign Languages

Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman

(Kyiv, Ukraine) DeyakMykh@i.ua

MAIN DISADVANTAGES AND ADVANTAGES OF DISTANCE TEACHING ENGLISH FOR PROFESSIONAL PURPOSES TO FUTURE MANAGERS

The article describes the main advantages and disadvantages of distance training of the course “English for professional purposes”, taught to the manager students, in particular, its methodical, academic and psychological aspects. The authors, according to review of the literature on the theme, and their personal experience of distance teaching, showed that introduction of the distance training in the undergraduate educational institutions of Ukraine was forced, partially

due to the COVID 19 epidemics, and then, due to the Russian military aggression against Ukraine. At the same time, it was shown, that the Ukrainian scientists completely support transition to the distance training in the undergraduate educational institutions, considering such training an up-to-date type of the educational process organizing. The article dwells on the communicative aims of the course "English for professional purposes", taught to the future managers, and the necessity of constant interaction of students with a teacher throughout the course, which should be maintained during the distance training. Three main directions of the distance training organization have been defined: presenting the online-materials to the students, for the subsequent learning, using the online-platform, organizing online-classes, and holding the online tests using the educational platform. The article shows basic advantages of the distance teaching English to future managers: broader technical opportunities, absence of necessity to use the computer classrooms, possibility to provide consultations at any time. Also, the authors have described basic disadvantages of the distance teaching, such as: prejudice of the students against the distance learning, students' ignoring the online-classes, difficulties when imitating all study methods online, particularly, the small groups activities, as well as the technical problems of quality of sound and the internet connection at all. The authors suggested holding the surveys among the students, and the explanatory discussions, in order to correct their attitude to the distance learning.

Key words: distance training, online, English for professional purposes, managers-students.

Постановка проблеми. У зв'язку з епідемією COVID-19 у 2020–2021 роках, та військовою агресією Росії проти України у 2022 р., питання дистанційного навчання, як слухачів закладів середньої, так і вищої освіти, набуло надважливого значення. Зокрема, навчання фахівців дистанційно стало суперечливою темою, яку активно обговорювали науковці та засоби масової інформації. Вимушений характер дистанційного навчання студентів навіть тих спеціальностей, які зазвичай ніколи не навчались дистанційно, змусило педагогів шукати нові методи та способи формування компетентностей у слухачів. Особливо суперечливим у даному контексті є навчання циклу дисциплін (з формуванням відповідних компетентностей), які зазвичай потребують живого спілкування та взаємодії, сюди відноситься і навчання циклу іноземних мов студентів нефілологічних спеціальностей.

Професія майбутніх менеджерів обумовлює необхідність активної взаємодії з усіма ланками організації, тому, формування англомовної комунікативної компетентності протягом вивчення курсу іноземної мови у закладі вищої освіти займає одну з провідних функцій. Відповідно, при організації дистанційного навчання (вимушений, без вибору) курсу іноземної мови для майбутніх менеджерів виникали численні побоювання щодо якості такого навчання, його адекватності та відповідності цілям та меті курсу. Водночас, вимушений характер дистанційного навчання обумовив необхідність адаптуватись до нових умов, і, з метою оптимізації навчального процесу, визначити основні недоліки та переваги такого навчання.

Аналіз досліджень. Проблема навчання майбутніх менеджерів курсу англійської мови, та, відповідно, формування у них англомовної компетентності за фахом, досліджувалась багатьма українськими науковцями: так, С.В. Боднар (Боднар, 2015) визначила основні засади формування

англомовної компетентності у майбутніх менеджерів як запоруку їх конкурентоспроможності. Водночас, Лест Т. (Лест, 2018) було зауважено, що хоча вивчення іноземної мови і не є пріоритетним при навчанні майбутніх менеджерів, так як дисципліна не входить до циклу фахових дисциплін, проте знання англійської мови є однією з провідних вимог до формування особистості фахівця. Л. Максименко (Максименко, 2012) зазначає, що формування навичок монологічного, та особливо діалогічного мовлення визначає одну з найбільш важливих фахових характеристик фахівця-менеджера. Водночас, автори погоджувались з комунікативною спрямованістю курсу, а відтак, необхідністю прямої взаємодії на заняттях. Проте, дистанційне навчання та навчання із використанням інтернет-технологій також стало предметом досліджень. Так, В. Краснопольський (Краснопольський, 2019) визначив, що використання інтернет технологій на заняттях іноземних мов зі студентами-нефілологами є високоефективним методом роботи, який сприяє активізації пізнавальної діяльності та руйнує психологічні бар'єри до говоріння. О. Галашова визначила вимушений характер запровадження дистанційного навчання, проте зауважила, що таке навчання, при його належній організації, сприятиме підвищенню мотивації до навчання, так як застосування електронних ресурсів може розширювати методи викладання (Галашова, 2021). Л. Лимар було визначено основні недоліки та переваги дистанційного навчання мови у нефілологічному закладі (Лимар, 2022), причому автори погоджуються з деякими положеннями авторки (більша мотивація до навчання, широкі технічні можливості), проте не пристають до положення, що таке навчання сприяє економії часу. С. Романюк задовго до карантинних обмежень досліджувала дистанційне навчання англійської мови юристів та дійшла до висновку, що деякі аспекти навчання офлайн

неможливо замінити при дистанційному навчанні. В цілому, більшість авторів позитивно сприймають дистанційне навчання іноземних мов, проте підходи до деяких аспектів(відсоток позитивних та негативних факторів) відрізняється. Вважаємо, що такі зміни відображають особливості педагогічної школи, до яких належать педагоги: класичної, що з пересторогою відноситься до дистанційного навчання, чи сучасної молоді, яка сприймає дистанційне навчання як сучасний метод.

Мета статті – спираючись на аналіз літературних джерел, та власний досвід авторів дистанційної роботи в групах майбутніх менеджерів при викладанні курсу англійської мови, визначити основні недоліки та переваги дистанційного навчання, а також шляхи покращення існуючого способу дистанційного навчання.

Виклад основного матеріалу. Дистанційне навчання можливо визначити як «навчання на дистанції», тобто те, яке обумовлюється відстанню між студентом та педагогом, та студентом і іншими студентами. Власне, заочне навчання також можливо визначити як дистанційне. Американський та австралійський досвід радіо-навчання та навчання за листуванням також відноситься до дистанційного навчання. Проте, в умовах сьогодення, дистанційне навчання являє собою онлайн-навчання: виконання онлайн-завдань та відвідування онлайн-лекцій та онлайн-практичних занять.

Метою навчання майбутніх менеджерів англійської мови є формування у них англомовної комунікативної компетентності, що включає формування знань загальної та фахової англійської мови(лексики, граматики, стилістики), а також особливостей фахової взаємодії англійською мовою, формування вмій та навичок. Зазвичай, при звичайному офлайн навчанні, дана мета досягається при організації навчання на практичних заняттях, виконанні слухачами ряду завдань, а також організації позааудиторних заходів (конференцій англійською мовою). В умовах дистанційного навчання, було визначено основні напрямки роботи зі слухачами курсу «Англійська мова за професійним спрямуванням»:

Організація навчального матеріалу та його представлення онлайн(в гугл класі, а також надсилання на пошту слухачам). Тут варто зазначити, що студенти мали доступ як до основних паперових підручників, так і електронної версії граматичного посібника, а також до методичних матеріалів, запропонованим безпосередньо викладачем до кожного заняття. Окрім цього, викладачем було проаналізовано можливість використання додаткових відео- та аудіо-ресурсів, посилання на

які були також запропоновані студентам. Тобто, в межах 1 теми студентам запропоновано: основний підручник, додаткові джерела онлайн, додаткові роздатки, посилання на аудіо- та відео-ресурси.

– Організація семінарських занять онлайн, із застосуванням платформи ZOOM. Організація взаємодії зі студентами, робота з групою, організація роботи в мінігрупах онлайн.

– Перевірка виконання письмових робіт, аудіо-робіт. Визначення оптимальних завдань для виконання, організація роботи через платформу Google Classroom, завантаження контрольних завдань та їх перевірка.

Основними перевагами дистанційного навчання англійської мови майбутніх менеджерів, авторами було визначено:

– Доступ до широкого переліку джерел до опрацювання, який систематизовано, безпосередньо надано слухачам(а не на дошці, не посиланнями у листах, тощо)

– Чітка структурованість такого навчання: системність та систематизованість;

– Більш вільний графік роботи викладача, відсутність прив'язаності до аудиторії;

– Можливість консультувати та коригувати роботи слухачів постійно;

– Відсутність необхідності технічного приладдя для проведення занять(достатньо ноутбука чи телефона викладачів, так само і слухачів, коли при аудиторних заняттях була потрібна комп'ютерна кімната)

– Ширші можливості для формування комунікативної компетентності слухачів, можливість роботи наодинці. Також, робота слухачів з виключеною камерою сприяє зменшенню комунікативного психологічного бар'єру.

Основними недоліками дистанційного навчання англійської мови майбутніх менеджерів, за досвідом автора, є:

– Залежність навчання від доступу в інтернет та наявності електрики, що стало особливо актуальним після обстрілів електричної промисловості України та відключення світла.

– Залежність якості занять від якості інтернет, зокрема, що стосується таких особливостей як правильна вимова слів, закінчуючи фізичною неможливістю чути учасників.

– Супротив студентів роботі дистанційно, небажання працювати онлайн

– Проблеми при організації роботи в малих групах в межах групи в Zoom.

– Викривлення в інтернет звуку, відповідно, неможливість виправляти помилки студентів викладачем.

Проте, незважаючи на головні недоліки дистанційного навчання, виражені в абсолютній залежності від інтернет та наявності електрики для організації занять, а також психологічного несприйняття студентами таких занять, варто відзначити позитивні характеристики: ширший спектр навчальних матеріалів, неприв'язаність викладача до аудиторії та можливість постійного консультування та контролю роботи студентів.

З метою корекції та усунення недоліків дистанційного навчання авторами запропоновані наступні заходи: бесіди та пояснення студентам щодо важливості неперервності навчання, роз'яснення щодо особливостей дистанційного навчання, проведення анкетування студентів з метою виявлення упередженого ставлення та нерозуміння змісту дистанційного навчання, з

подальшою корекцією такого ставлення. На жаль, технічні перешкоди, як-то проблеми з якістю звуку чи якістю інтернет зв'язку, наразі не виявляється можливим виправляти саме викладачу.

Висновки. Питання дистанційного навчання широко досліджувалось українськими науковцями починаючи з 2019 р. Навчання майбутніх менеджерів англійської мови дистанційними технологіями сприяє підвищенню успішності останніх. Основними перевагами такого навчання є ширший спектр навчальних матеріалів, неприв'язаність викладача до аудиторії та можливість постійного консультування та контролю роботи студентів. Недоліками дистанційного навчання англійської мови є абсолютна залежність від інтернет та наявності електрики для організації занять, а також психологічне несприйняття студентами таких занять

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Боднар С. В. Навчання усного англомовного економічного дискурсу майбутніх менеджерів. Наука і освіта. 2015. № 6. С. 16–21.
2. Галашова О. Формування мотивації студентів до усної іншомовної діяльності у процесі дистанційного навчання іноземної мови. Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету 2021, № 2. С. 18–26.
3. Коваленко А. Дистанційне навчання іноземної мови за умов пандемії: специфіка форм і методів роботи. Актуальні питання гуманітарних наук. 2021, № 38. С. 250–255.
4. Кравець Р.А. Формування комунікативної компетентності майбутніх менеджерів на заняттях з іноземної мови. Актуальні проблеми філології та методики викладання іноземних мов у сучасному мультилінгвальному просторі: матеріали Всеукр. наук.-теорет. конф, 25 листоп. 2020. Вінниця, 2020. С. 85–88.
5. Краснопольський В. Е. Іншомовна підготовка студентів нефілологічних спеціальностей на основі створення та використання Web технологій. Дисертація..... 13.00.01 Загальна педагогіка та історія педагогіки, Київ, 2019.
6. Лесь Т.В. Особливості змісту навчання англійської мови професійного спрямування студентів спеціальності. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності”. Zhytomyr Ivan Franko state university journal. Pedagogical sciences. 2018. № 1 (92). С. 106–110.
7. Лимар Л.В. Основні переваги та недоліки дистанційного навчання іноземних мов у немовному закладі вищої освіти. Український Педагогічний журнал. 2022, № 1. С. 24–29.
8. Максименко Л.О. Навчання професійно спрямованого англомовного діалогу майбутніх менеджерів невиробничої сфери. Київ, 2012. 285 С.
9. Романюк С. М. Дистанційне навчання англійської мови у процесі професійної підготовки майбутніх юристів: стан та перспективи. Вісник Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля. Серія: Педагогіка і психологія. 2015, № 1. С. 171–176.

REFERENCES

1. Bodnar S. V. (2015). Navchannia usnoho anhlomovnoho ekonomichnoho dyskursu maibutnikh menedzheriv [Teaching oral English economic discourse to future managers]. Nauka i osvita [Science and education]. № 6. p. 16–21. [In Ukrainian]
2. Halashova O. (2021). Formuvannia motyvatsii studentiv do usnoi inshokomunikativnoi diialnosti u protsesi dystantsiinoho navchannia inozemnoi movy[Motivation development for the oral foreign language communication during distance learning foreign language]. Zbirnyk naukovykh prats Umanskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu [Bulletin of academic papers of the Uman State Pedagogical university] № 2. p. 18–26. [In Ukrainian]
3. Kovalenko A. (2021). Dystantsiine navchannia inozemnoi movy za umov pandemii: spetsyfika form i metodiv roboty[Distance training of foreign language under the pandemics: specifics of types and methods of teaching]. Aktualni pytannia humanitarnykh nauk [Actual issues of humanities]. № 38. p. 250–255. [In Ukrainian]
4. Kravets R.A.(2020). Formuvannia komunikativnoi kompetentnosti maibutnikh menedzheriv na zaniattiakh z inozemnoi movy [Development of communicative competence of future managers on foreign language classes]. Aktualni problemy filolohii ta metodyky vykladannia inozemnykh mov u suchasnomu multylinhvalnomu prostori: materialy Vseukr. nauk.-teoret. konf, 25 lystop. 2020. Vinnytsia [Actual issues of philology and methods of foreign languages teaching in modern multi-lingual space]. Vinnytsia.p. 85–88. [In Ukrainian]
5. Krasnopolskyi V. E. (2019). Inshomovna pidhotovka studentiv nefilolohichnykh spetsialnostei na osnovi stvorennia ta vykorystannia Web tekhnolohii [Foreign language training of the non-philological students based on wev-technologies].

Dysertatsiia... 13.00.01 Zahalna pedahohika ta istoriia pedahohiky [thesis...13.00.01. general pedagogics and history of pedagogics], Kyiv. [In Ukrainian]

6. Les T.V. (2018). Osoblyvosti zmistu navchannia anhliiskoi movy profesiinoho spriamuvannia studentiv spetsialnosti [Peculiarities of teaching English for professional purposes to the specialty “management of external economics”]. Zhytomyr Ivan Franko state university journal. Pedagogical sciences. № 1 (92). p. 106–110. [In Ukrainian]

7. Lyman L.V. (2022). Osnovni perevahy ta nedoliky dystantsiinoho navchannia inozemnykh mov u nemovnomu zakladi vyshchoi osvity [Basic advantages and disadvantages of distance training foreign languages in non-linguistical institution]. Ukrainskyi Pedahohichnyi zhurnal [Ukrainian pedagogical journal]. № 1. p. 24–29. [In Ukrainian]

8. Maksymenko L.O. (2012). Navchannia profesiino spriamovanoho anhlovnoho dialohu maibutnikh menedzheriv nevyrobnychoi sfery [Teaching professional English dialogue to the future managers]. Kyiv. 285 p. [In Ukrainian]

9. Romanjuk S. M. (2015). ystantsiine navchannia anhliiskoi movy u protsesi profesiinoy pidhotovky maibutnikh yurystiv: stan ta perspektyvy [Distance teaching English in professional training of future lawyers: condition and perspectives]. Visnyk Dnipropetrovskoho universytetu imeni Alfreda Nobelia. [Bulletin of Dnipropetrovsk university after Alfred Nobel]. Seriya: Pedahohika i psykholohiia, № 1. p. 171–176. [In Ukrainian]